

TEMEJNA CIVILIZACIJSKA DJELA. BIBLIJA

1. Povežite najstarije **civilizacije i područja** na kojima su se razvile (npr. **1a, 2b** itd.). Svoje **odgovore upišite u prazni redak tablice.**

1. sumerska	a) doline Gangesa i Inda
2. egipatska	b) dolina Jang-cea i Hoang-hoa
3. indijska	c) dolina Nila
4. kineska	d) dolina Eufrata i Tigrisa

2. **Svetim knjigama** pridružite **značenje**, prijevod naziva (npr. 1a, 2b itd.). Svoje odgovore **napišite na praznu crtu.** Pazite, ne moraju svi pojmovi biti upareni.

1. <i>Talmud</i>	a) zakon
2. <i>Kur'an</i>	b) znanje
3. <i>Biblija</i>	c) nauk, studij
4. <i>Tora</i>	d) knjižice
	e) što je za čitanje

3. Pažljivo pročitajte sljedeće tvrdnje o temeljnim civilizacijskim djelima i zaokružite **T** ako je tvrdnja **točna** ili **N** ako je tvrdnja **netočna**.

a) Najstarije djelo svjetske književnosti, <i>Ep o Gilgamešu</i> , nastalo je oko 1700. pr. Kr.	T – N
b) <i>Ep o Gilgamešu</i> govori o potrazi za besmrtnošću.	T – N
c) <i>Mahabharata</i> i <i>Ramajana</i> dva su najstarija indijska epa.	T – N
d) Svete staroindijske knjige, <i>Vede</i> , zapisane su oko 1500. g. pr. Kr.	T – N
e) <i>Kur'an</i> se sastoji od 633 <i>sure</i> ili poglavlja poredanih od duljih prema kraćima.	T – N
f) Najstariji egipatski zapisi datiraju iz 4 tisućljeća pr. Kr.	T – N

4. Dopunite rečenice podacima koji se odnose na **Bibliju**.

Naziv **Biblija** izveden je od grčkih riječi *ta biblia* što znači _____. Biblija se sastoji od _____ dijela: _____ i _____. Opisuje događaje od _____ do _____. Najstariji prijevod Biblije na latinski jezik zove se _____.

5. Zaokružite slovo ispred biblijske knjige koja je **uljez** i **obrazložite svoj odluku**.

a) <i>Katoličke poslanice</i>	
b) <i>Psalmi</i>	
c) <i>Evandjelje po Ivanu</i>	_____
d) <i>Knjiga otkrivenja</i>	_____
e) <i>Evandjelje po Luki</i>	_____
f) <i>Poslanice apostola Pavla</i>	_____

6. Komu se pripisuje autorstvo 150 starozavjetnih biblijskih religioznih i obrednih pjesama?

7. Prvih pet biblijskih knjiga naziva se još _____ ili *Tora*. One opisuju povijest _____ naroda, njegov savez s _____ i dolazak pred Obećanu zemlju ili _____.

8. Navedite **naslov** teksta iz kojega je ulomak i **dio Biblije** kojem pripada.

*Po ležaju svome, u noćima,
tražila onoga koga ljubi duša moja,
Tražila sam ga, ali ga nisam našla.*

Naslov: _____ Dio Biblije kojem pripada: _____

9. Tko je autor prvog tiskanoga potpunog prijevoda **Biblije** na hrvatski jezik objavljenoga u **Budimu 1831. godine?**

10. Objasnite **književnoumjetničko** značenje **Biblije** kao temeljnoga djela europske kulture i civilizacije.

11. Povežite **prve civilizacije i dostignuća, izume ili djela** koji im pripadaju (npr. **1a, 2b** itd.). Svoje **odgovore upišite u prazni redak tablice**.

1. sumerska	a) papir
2. egipatska	b) <i>Vede</i>
3. indijska	c) klinopis
4. kineska	d) hijeroglifi

12. **Svetim knjigama** pridružite pripadajuće **religije** (npr. **1a, 2b** itd.). Svoje odgovore **napišite na praznu crtu**. Pazite, nekim se religijama može pridružiti više djela.

1. Talmud	a) islam
2. Kur'an	b) kršćanstvo
3. Biblija	c) judaizam
4. Vede	d) hinduizam
5. Tora	

13. Pažljivo pročitajte sljedeće tvrdnje o temeljnim civilizacijskim djelima i zaokružite **T** ako je tvrdnja **točna** ili **N** ako je tvrdnja **netočna**.

a) Najstarije djelo svjetske književnosti, <i>Ep o Gilgamešu</i> , zapisano je na 10 glinenih pločica.	T - N
b) <i>Ep o Gilgamešu</i> zapisan je na akademskom jeziku, klinastim pismom.	T - N
c) Starokineska je književnost zapisana u 5 knjiga tzv. <i>Klasika</i> .	T - N
d) <i>Pančantantra</i> je staroindijska knjiga religioznih i obrednih pjesama.	T - N
e) <i>Kur'an</i> je nastao u razdoblju od 22 godine, u 7. st.	T - N
f) <i>Knjiga mrtvih</i> i <i>Pouka mudrosti</i> pripadaju asirsko-babilonskoj književnosti.	T - N

14. Dopunite rečenice podacima koji se odnose na **Bibliju**.

Biblija je sveta knjiga _____. Nastajala je u razdoblju od _____ do _____. Zapisana je trima jezicima: aramejskim, _____ i _____. Sastoji se od ukupno _____ knjige raspoređene u _____ dijela: _____ i _____.

15. Zaokružite slovo ispred biblijske knjige koja je **uljez** i **obrazložite** svoju odluku.

- g) *Knjiga postanka*
- h) *Knjiga izlaska*
- i) *Knjiga brojeva* _____
- j) *Knjiga o Juditi*
- k) *Levitski zakon* _____
- l) *Ponovljeni zakon*

16. Kako se nazivaju starozavjetne obredne i religiozne pjesme kojih je ukupno 150?

17. **Šir-haširim** ili _____ zbirka je svadbenih obrednih pjesama, nastala je u 4. st. pr. Kr. i nalazi se u _____ zavjetu.

18. Navedite naslov teksta iz kojega je ulomak i dio Biblije kojem pripada.

U početku bijaše riječ, / I Riječ bijaše kod Boga - /I riječ bijaše Bog.

Naslov: _____ Dio Biblije kojemu pripada: _____

19. Tko je autor prvoga cjelovitoga prijevoda **Biblije** na hrvatski jezik iz 1630., koji je ostao u rukopisu?

20. Objasnite **religiozno** i značenje **Biblije** kao temeljnoga djela europske kulture i civilizacije.

ANTIKA – STAROGRČKA I STARORIMSKA KNJIŽEVNOST

1. Pročitajte tvrdnje i pored svake napišite je li točna (T) ili je netočna (N).

- a) Naziv antička književnost podrazumijeva samo književnost staroga Rima. _____
- b) Epsko se pjesništvo razvilo u arhajskom razdoblju grčke književnosti. _____
- c) Završetkom antike smatra se pad Istočnog Rimskoga Carstva. _____
- d) Eshil, Sofoklo i Euripid bili su prvi tragičari. _____
- e) Epsko se pjesništvo razvilo u aleksandrijskom razdoblju grčke književnosti. _____
- f) *Ilijada* i *Odiseja* najstarija su djela rimske književnosti. _____

2. Dopunite rečenice:

- a) Utemeljiteljem **satire** kao tradicionalnog oblika smatra se _____.
- b) Današnji oblik **epigramu** dao je rimski pjesnik _____.
- c) Tragediju *Kralj Edip* napisao je _____.
- d) **Katarza** je _____.
- e) Temeljni **stih** rimske književnosti je _____.
- f) Najvećim **grčkim komediografom** smatra se _____.

3. Definirajte pojmove:

- a) melika _____
- b) epitalamij _____
- c) safička strofa _____

4. Povežite pisca i djelo:

1. Vergilije	___Poslanica Pizonima
2. Plaut	___Lađi
3. Alkej	___Eneida
4. Horacije	___Pjesnik o ratu
5. Sofoklo	___Škrtac
6. Pindar	___Kralj Edip

5. Što je to **homersko pitanje**? _____

6. Zaokružite književnike koji pripadaju **rimskoj** književnosti.

Ezop, Ovidije, Pindar, Aristofan, Sapfa, Horacije, Marcijal, Katul

7. Razvrstajte antička djela.

Odiseja, Ljubavna strast, Škrtac, Elektra, Poslanice iz Ponta, Eneida

	GRČKA KNJIŽEVNOST	RIMSKA KNJIŽEVNOST
EPIKA		
LIRIKA		
DRAMA		

8. Uz opise navedite djela:

- a) tragedija čiji je junak okrutno kažnjen zbog ljubavi prema ljudskom rodu

- b) epopeja o lutanjima glavnoga junaka jer je pao u nemilost bogovima

- c) epopeja o lutanjima glavnoga junaka koji žrtvuje osobnu sreću zbog općega dobra

- d) tragedija koja problematizira sukob pojedinca i vlasti

9. Veliki mitološki spjev _____ napisao je rimski pjesnik _____. Djelo sadrži _____ mitoloških priča koje završavaju prijetvorima.

10. Imenujte književne likove:

- vjerna Odisejeva žena _____
- najveći grčki junak pod Trojom _____
- slijepi prorok, glasnik bogova _____
- kraljica Kartage, proklela Eneju _____
- nesretni babilonski ljubavnici _____ i _____
- riješio je Sfinginu zagonetku _____

11. Zbog čega antičku kulturu nazivamo klasičnom?

12. Navedite imena starogrčkih pjesnika.

13. Pročitajte tvrdnje i pored svake napišite je li točna (T) ili je netočna (N).

- a) Antička književnost započinje od Homera. _____
- b) U razdoblju antike utemeljeni su osnovni načini književnoga oblikovanja. _____
- c) Homer pripada pretklasičnom razdoblju antičke književnosti. _____
- d) *Alkej*, *Sapfa* i *Anakreont* bili su grčki pisci tragedija. _____
- e) Basna se razvila u arhajskom razdoblju grčke književnosti. _____
- f) Rimska se književnost razvila na temeljima grčke književnosti. _____

14. Dopunite rečenice:

- a) Utemeljiteljem *basne* smatra se _____.
- b) *Ovidijev* mitološki spjev s 250 prijetvora zove se _____.
- c) Poeziju posvećenu *vinu i životnim radostima* nazivamo _____.
- d) *Klasično razdoblje grčke književnosti* traje od _____ do _____.
- e) *Alkejska strofa* sastavljena je od dvaju _____, jednoga _____ i jednoga _____.
- f) Najvažniji *ep* rimske književnosti jest _____ koju je napisao _____.

15. Definirajte pojmove:

- a) monodijska lirika _____
- b) epinikij _____
- c) kor _____

16. Povežite pisca i djelo:

1. Katul	___ <i>Lidiji</i>
2. Plaut	___ <i>Ljubavna strast</i>
3. Sapfa	___ <i>Lezbiji</i>
4. Horacije	___ <i>Metamorfoze</i>
5. Euripid	___ <i>Hvalisavi vojnik</i>
6. Ovidije	___ <i>Elektra</i>

17. Zaokružite književnike koji pripadaju **grčkoj** književnosti.

Ezop, Ovidije, Pindar, Aristofan, Sapfa, Horacije, Marcijal, Katul

18. Definirajte **heksametar**.

19. Razvrstajte antička djela.

Ilijada, Lađi, Hvalisavi vojnik, Antigona, Poslanica Pizonima, Metamorfoze

	GRČKA KNJIŽEVNOST	RIMSKA KNJIŽEVNOST
EPIKA		
LIRIKA		
DRAMA		

20. Uz opise navedite djela:

- a) tragedija čija junakinja stradava zbog sestrinske ljubavi

- b) epopeja o zbivanjima iz desetogodišnjega rata

- c) komedija čiji glavni lik više voli novac nego vlastito dijete

- d) tragedija o zaštitniku ljudskoga roda

21. Najznačajnije epsko djelo rimske književnosti _____ napisao je pjesnik _____. Djelo se sastoji od _____ pjevanja i spjevano je stihom koji nazivamo _____.

22. Navedite drugi član para:

- Hektor _____
- Ahilej _____
- Hemon _____
- Eneja _____
- Piram _____
- Edip _____

23. Objasnite značenje antike za svjetsku književnost.

24. Navedite imena starogrčkih tragičara.
